

Vergaderjaar 2004–2005

29 382

Goedkeuring van het voornemen tot opzegging van het op 28 juni 1962 te Genève totstandgekomen Verdrag betreffende de gelijkheid van behandeling van eigen onderdanen en vreemdelingen met betrekking tot de sociale zekerheid (Verdrag Nr. 118 aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in haar zesenvestigste zitting; Trb. 1962, 122 en Trb. 1964, 23)

C

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 1 oktober 2004

Het kabinet heeft met belangstelling kennis genomen van de inbreng van een groot aantal fracties van de Eerste Kamer.

Diverse fracties hebben vragen over de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 19 maart 2004 (RSV 2004/161) over de toepassing van het exportverbod in de Toeslagenwet (TW) ten aanzien van in Turkije wonende WAO-gerechtigden. De leden van de fractie van het CDA vragen of het kabinet de conclusie deelt dat uit de uitspraak lijkt te volgen dat Nederland de export van andere uitkeringen, zoals de WAO, niet kan verbieden naar landen waarmee nog geen handhavingsverdragen zijn gesloten en of, gegeven de uitspraak van de rechtbank, niet ook andere verdragen moeten worden opgezegd. De leden van de fractie van de PvdA vragen of, mede in het licht van de uitspraak van de rechtbank, behalve het onderhavige verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) ook andere internationale normen zich verzetten tegen de beleidslijn van de Wet beperking export uitkeringen (BEU). De leden van de fracties van D66 en de OSF vragen naar de betekenis, na opzegging van Verdrag nr. 118, van de door de rechtbank genoemde verdragen met betrekking tot de exportbeperking in andere socialezekerheidsregelingen. De leden van de fractie van de SGP, mede namens de fractie van de ChristenUnie, gaan er op grond van de uitspraak van de rechtbank van uit dat opzegging van Verdrag nr. 118 niet betekent dat Nederland de export van andere uitkeringen, zoals de WAO, kan verbieden naar landen waarmee nog geen handhavingsverdragen zijn gesloten.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar het beleid met betrekking tot de export van uitkeringen op grond van de TW en de WAJONG in het licht van de uitspraak van de rechtbank en de eerdere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) van 14 maart 2003 (RSV 2003/114). De leden van de fracties van D66 en de OSF vragen naar de betekenis van de uitspraak van de rechtbank ten aanzien van de aanmelding van de TW en de WAJONG bij het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) in relatie tot de mededeling terzake van het IAB.

Allereerst merkt het kabinet op dat het UWV bij de CRvB hoger beroep heeft ingesteld tegen de hiervoor genoemde uitspraak van de rechtbank Amsterdam. De zaak is dan ook nog steeds onder de rechter. Dit vraagt om terughoudendheid van het kabinet bij het geven van een oordeel over de uitspraak van de rechtbank. Om die reden onthoudt het kabinet zich dan ook van een oordeel over de betekenis van artikel 6 van Besluit 3/80 Associatieraad EEG-Turkije (Besluit 3/80)¹, artikel 14 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) in relatie tot het in de TW opgenomen exportverbod. Het kabinet stelt echter vast dat het oordeel van de rechtbank dat de aanmelding van de TW en de WAJONG bij het IAB als non-contributieve uitkeringen te laat zou zijn gelet op artikel 2, zevende lid, van Verdrag nr. 118, niet strookt met de opvatting van het Deskundigencomité van de IAO. Dit Comité overweegt in een zogeheten *observation* dat de overschrijding van de in Verdrag nr. 118 voorgescreven termijn de door de Nederlandse regering verstrekte informatie niet ongeldig maakt. Omdat de aanmeldingsprocedure van artikel 2, zesde en zevende lid, van het verdrag niet voorziet in terugwerkende kracht, geldt de Nederlandse aanmelding volgens het Comité vanaf 23 mei 2003, de datum waarop de aanmelding is geregistreerd bij het IAB².

Diverse fracties hebben naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank gevraagd of ook andere verdragen in de weg staan aan het beleid van de Wet BEU op grond waarvan export van uitkeringen wordt gekoppeld aan het bestaan van handhavingsverdragen met de desbetreffende landen. Het kabinet wijst er allereerst op dat Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije slechts betrekking heeft op de bilaterale relatie Nederland-Turkije. Met betrekking tot het EVRM merkt het kabinet op dat het in de wetsgeschiedenis van de Wet BEU uitgebreid is ingegaan op dit verdrag. De conclusie luidde toen dat het ontbreken van handhavingswaarborgen naar het oordeel van het kabinet een voldoende rechtvaardiging vormde voor de inbreuk op socialezekerheidsrechten³. Deze conclusie is gelijk-luidend als het gaat om de toetsing aan artikel 26 van het IVBPR. In deze stellingname ziet het kabinet zich gesteund door een recente uitspraak van de CRvB van 17 september 2004, nr. 02/1912 AKW. Het kabinet ziet in de uitspraak van de rechtbank dan ook geen aanleiding om tot een andere conclusie te komen. Het opzeggen van andere verdragen, zoals de leden van de CDA-fractie suggereren, is dan ook niet aan de orde.

Nu het Verdrag betreffende het behoud van pensioenrechten van migranten, 1935, getekend te Genève op 22 juni 1935 (Verdrag nr. 48 aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in haar negentiende zitting) reeds in 1999 is opgezegd, is het naar het oordeel van het kabinet, en in reactie op een vraag van de leden van de PvdA-fractie terzake, uitsluitend Verdrag nr. 118 dat de handhavingsdoelstelling van de Wet BEU doorkruist (op Verordening (EEG) nr. 1408/71 wordt hieronder teruggekomen). Het kabinet is het dan ook niet eens met de stelling van de heer Minderhoud in Migrantenrecht, waarnaar de leden van de CDA-fractie verwijzen, dat het opzeggen van Verdrag nr. 118 niet zou leiden tot het door de regering gewenste doel. Bovendien is het kabinet het niet eens met de stelling van Minderhoud dat de opzegging van Verdrag nr. 118 «Nederlanders in het buitenland dupeert». Minderhoud onderbouwt deze stelling door te wijzen op het feit dat Verdrag nr. 118 de mogelijkheid biedt om tijdvakken van verzekering samen te tellen, hetgeen in sommige buitenlandse socialezekerheidsstelsels van belang kan zijn voor de bepaling van de hoogte of duur van een uitkering. «Nederlanders raken deze rechten bij opzegging kwijt», zo stelt Minderhoud. Ook de leden van de SGP-fractie, mede namens de fractie van de ChristenUnie, de leden van de PvdA-fractie en de leden van de

¹ Besluit 3/80 van de Associatieraad van 19 september 1980 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen van de lidstaten der Europese Gemeenschappen op Turkse werknemers en hun gezinsleden, Pb. 1983, C 110, blz. 60.

² Application of International Labour Standards 2004 (I), ILC 92nd Session, 2004, International Labour Office, Geneva, blz. 342.

³ Kamerstukken II 1997/98, 25 757, nr. 3, blz. 6/8; nr. 6, blz. 19/21; Kamerstukken I 1998/99, 25 757, nr. 60b, blz. 7/8.

fracties van D66 en de OSF wijzen hierop en vragen naar een reactie van het kabinet.

Naar de mening van het kabinet is er sprake van een misverstand. Verdrag nr. 118 draagt de verdragspartijen slechts op om deel te nemen aan een stelsel van behoud van verkregen rechten en van aanspraken (artikel 7). Verdragspartijen kunnen hieraan voldoen door bijvoorbeeld onderling bilaterale socialezekerheidsverdragen te sluiten (artikel 8). Nederland heeft aan deze verplichting voldaan door een groot aantal van deze bilaterale, zogeheten coördinatieverdragen te sluiten. De rechten waarnaar Minderhoud verwijst worden ontleend aan deze verdragen, niet aan Verdrag nr. 118. Het is dan ook onjuist te stellen dat Nederlanders deze rechten kwijt zouden raken door opzegging van Verdrag nr. 118. Daarvan is naar het oordeel van het kabinet geen sprake.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het juist is dat artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 1408/71 export van uitkeringen verlangt zonder dat de eis kan worden gesteld dat de betreffende lidstaten handhavingverdragen sluiten. Zij vragen of dit specifieke handhavingproblemen oplevert en hoe deze worden opgelost.

Het is inderdaad juist dat artikel 10 van de genoemde verordening, die de socialezekerheidsstelsels van de EU/EER-landen en Zwitserland coördineert, een exportverplichting bevat. De exportbeperking van de Wet BEU is dan ook van meet af aan niet toegepast ten aanzien van de desbetreffende landen (met uitzondering van het exportverbod in de WAJONG en de TW, dat door inschrijving op Bijlage IIbis bij de verordening kan worden geëffectueerd).

Over de handhaving van socialezekerheidsuitkeringen binnen de EU/EER (en thans ook Zwitserland) heeft de Staatssecretaris van SZW op 19 december 2002 een notitie aan de Tweede Kamer gestuurd¹. Korthedshalve zij hiernaar verwezen.

Op de vraag van de leden van de VVD-fractie naar het beleid inzake de TW en de WAJONG kan worden geantwoord dat de regering naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB van 14 maart 2003 de TW en de WAJONG heeft aangemeld bij de Directeur-Generaal van de IAO als uitkering in de zin van artikel 2, zesde lid, onder a, van Verdrag nr. 118². De Staatssecretaris van SZW heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd bij brief van 15 juli 2003³. Als gevolg van deze aanmelding is door het UWV besloten dat er vanaf 1 juli 2003 geen verplichting (meer) bestaat op grond van Verdrag nr. 118 om de TW en de WAJONG te exporteren. Zoals gezegd heeft het UWV besloten in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam waarin zijn beslissing om de TW niet (meer) te exporteren naar in Turkije wonende WAO-gerechtigden, werd vernietigd. Het kabinet ziet in de uitspraak van de rechtbank geen aanleiding om de aanmelding van de TW (en de WAJONG) bij de IAO ongedaan te maken.

Onder verwijzing naar de eerdergenoemde *observation* van het Deskundigencomité met betrekking tot het exportverbod in de TW vragen de leden van de fractie van GroenLinks of dit de meest recente informatie over het standpunt van het Comité is, wat de achtergrond van het verzoek van het Comité om nadere informatie is, wat de strekking van het antwoord van de regering is en of de regering bereid is om met opzegging te wachten totdat het Comité zijn definitieve standpunt heeft vastgesteld.

Naar aanleiding van de Nederlandse aanmelding van de TW en de WAJONG als non-contributieve uitkeringen in de zin van Verdrag nr. 118 wenst het Deskundigencomité zich zelfstandig een oordeel te vormen over

¹ Kamerstukken II 2002/03, 17 050, nr. 242.

² Trb. 2003, 73.

³ Brief van de Staatssecretaris van SZW d.d. 15 juli 2003, SZW 03-472.

het al dan niet contributieve karakter van deze uitkeringen, alsmede de uitkeringen waarop de TW een toeslag geeft. Daartoe heeft het Comité de desbetreffende wetteksten opgevraagd, evenals de teksten van de Wet BEU en de (overige) socialeverzekeringswetten die door de Wet BEU zijn gewijzigd. Al deze teksten – voorzover relevant – zijn vertaald in het Engels en toegezonden aan het IAB.

Het kabinet acht het niet noodzakelijk om met de onderhavige opzegging van Verdrag nr. 118 te wachten totdat het Comité zich een oordeel heeft gevormd. Het Comité zal zich immers buigen over de vraag of de TW en de WAJONG non-contributieve uitkeringen zijn in de zin van Verdrag nr. 118 en als zodanig van de exportverplichting zijn uitgezonderd. Het vraagstuk van de exporteerbaarheid van de TW en de WAJONG staat echter los van de voorgenomen opzegging van Verdrag nr. 118, die immers is ingegeven door het kunnen vasthouden aan het handhavingsbeleid op grond van de Wet BEU en de in verband hiermee opgenomen exportbeperking in de WAO/WAZ, AOW en Anw.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het denkbaar is dat Nederland onder de vigeur van Verdrag nr. 118 aan de export van uitkeringen naar een andere verdragspartij de voorwaarde verbindt van een handhavingsverdrag met dat land. Zij vragen tevens naar het standpunt terzake van het IAB c.q. het Deskundigencomité van de IAO. Voorts vragen zij of het belangrijkste punt van overweging voor de regering om Verdrag nr. 118 op te zeggen is dat de landen die ook partij zijn bij Verdrag nr. 118 en waarmee Nederland een handhavingsverdrag heeft gesloten, minder warm zullen lopen om mee te werken aan eventuele herziening van het handhavingsverdrag en de nakoming ervan. In dat verband vragen zij tot slot hoe reëel dit gevaar is.

Artikel 8 van Verdrag nr. 118 biedt de mogelijkheid om aan de exportverplichting van artikel 5 te voldoen door het sluiten van verdragen. Echter, de CRvB heeft in zijn eerdergenoemde uitspraak van 14 maart 2003 geoordeeld dat de exportverplichting van artikel 5 een zelfstandige exportverplichting is die *niet* afhankelijk kan worden gesteld van nadere verdragen. Burgers kunnen rechtstreeks een beroep doen op artikel 5 van Verdrag nr. 118 om hun uitkeringsrecht geldend te maken. Een standpunt van het IAB of het Deskundigencomité over deze kwestie is het kabinet niet bekend, maar kan ook niet afdoen aan de juridische situatie in Nederland sinds de meergenoemde uitspraak van de CRvB.

De onvoorwaardelijke exportverplichting van artikel 5 van Verdrag nr. 118 doorkruist het handhavingsbeleid van de Wet BEU, op grond waarvan export van uitkeringen wordt gekoppeld aan het bestaan van handhavingsverdragen met de desbetreffende landen. Dit nu is het belangrijkste punt van overweging voor de regering om Verdrag nr. 118 te willen opzeggen. In antwoord op een vraag van de leden van de fractie van GroenLinks, waarvan de strekking eveneens is terug te vinden in een aantal vragen van de leden van de fractie van de PvdA, is het naar de mening van het kabinet inderdaad zo dat als de wettelijke eis van een handhavingsverdrag komt te vervallen, dan tevens de prikkel vervalt om de verdragspartner te bewegen tot het sluiten én nakomen van handhavingsafspraken. Daarom acht het kabinet het van belang om Verdrag nr. 118 op te zeggen, hoewel bij de huidige stand van het sluiten van handhavingsverdragen, zoals de leden van de fracties van D66 en de OSF terecht opmerken, de gevolgen inderdaad zeer beperkt zullen zijn voor de uitkeringen naar het buitenland. Waar het voor het kabinet om gaat is dat de koppeling in stand blijft tussen export en afdoende, bij verdrag af te spreken handhavingwaarborgen. Verdrag nr. 118 staat aan deze koppeling in de weg.

Onder verwijzing naar de toezegging aan de Tweede Kamer om voor het einde van dit jaar verslag te doen van een onderzoek naar het, na opzegging, opnieuw (op onderdelen) bekrachtigen van Verdrag nr. 118, doen de leden van de fractie van het CDA de suggestie om de uitslag hiervan af te wachten. Daarbij verwijzen zij naar het feit dat de termijn voor opzegging van Verdrag nr. 118 loopt tot 24 april 2005. Het kabinet hecht echter aan een spoedige afronding van het onderhavige parlementaire traject tot goedkeuring van het voornemen tot opzegging van Verdrag nr. 118. Immers, zolang de opzegging van Verdrag nr. 118 niet kan worden geëffectueerd, wordt de exportbeperking van de Wet BEU opgeschort op grond van artikel 2 van het onderhavige (gewijzigd) voorstel van wet. Het kabinet wenst vast te houden aan het handhavingsbeleid van de Wet BEU en geeft er daarom de voorkeur aan de situatie van opschorting van de exportbeperking zo kort mogelijk te laten voortduren. Bovendien betekent iedere vertraging in het onderhavige opzeggings-traject een langer voortduren van de onzekerheid voor betrokkenen over hun uiteindelijke uitkeringssituatie.

Ook de leden van de fractie van GroenLinks vragen naar het toegezegde onderzoek om Verdrag nr. 118, na opzegging, weer te bekrachtigen. Zij vragen welke uitkeringen de regering daarbij op het oog heeft en wat de achtergrond is van een dergelijke constructie vanuit het oogpunt van de handhavingsproblematiek.

Over het eventueel opnieuw bekrachtigen van Verdrag nr. 118 kan in dit stadium het volgende worden opgemerkt. Cruciaal met betrekking tot de voorgenomen opzegging van Verdrag nr. 118 is de in artikel 5, eerste lid, van het verdrag neergelegde exportverplichting. Deze verplichting ziet op «invaliditeits- en ouderdomsuitkering, de uitkeringen aan nagelaten betrekkingen en uitkeringen bij overlijden, alsmede de betaling van renten bij arbeidsongevallen en beroepsziekten». Het eventueel opnieuw bekrachtigen van Verdrag nr. 118 kan derhalve niet zien op deze takken van sociale zekerheid, genoemd in artikel 2, eerste lid, onder d, e, f en g. Met betrekking tot het onderdeel gezinsuitkeringen (artikel 2, eerste lid, onder i) is artikel 6 van belang. Hierin is bepaald dat verdragspartijen aan eigen onderdanen en onderdanen van andere verdragspartijen die het verdrag op het onderdeel gezinsuitkeringen hebben bekrachtigd, ten behoeve van kinderen die op het grondgebied van die andere verdragspartijen wonen, het genot van gezinsuitkeringen dienen te waarborgen. Hoewel aan het eind van artikel 6 de clause is toegevoegd «onder de voorwaarden en binnen de grenzen door de betrokken Leden in gemeenschappelijk overleg vast te stellen», kan worden getwijfeld over de vraag of Nederland aan het in artikel 6 bepaalde kan voldoen, gelet op het feit dat op grond van de Wet BEU slechts recht op kinderbijslag kan bestaan voor kinderen die in landen wonen waarmee een handhavingsverdrag is gesloten. Dit zal nog nader worden onderzocht.

Tot slot zal voor wat betreft de resterende onderdelen geneeskundige verzorging, uitkeringen bij ziekte en moederschap, en werkloosheidsuitkeringen (artikel 2, eerste lid, onder a, b, c en h) nog moeten worden onderzocht hoe het verbod van het stellen van woonplaatsvereisten (artikel 4) moet worden geïnterpreteerd in het licht van territorialiteits-eisen in de desbetreffende – al dan niet in voorbereiding zijnde – nationale wetgevingen.

Gelet op het voorgaande is de voorlopige conclusie van het kabinet dat opnieuw bekrachtigen van Verdrag nr. 118 aan de orde zou kunnen zijn voor die takken van sociale zekerheid waarvoor de exportverplichting van de Wet BEU niet geldt, te weten geneeskundige verzorging, uitkeringen bij ziekte en moederschap en werkloosheidsuitkeringen.

Mocht de uiteindelijke conclusie luiden dat opnieuw bekrachtigen van Verdrag nr. 118 op de genoemde onderdelen aan de orde kan zijn, dan zal het aspect van de handhaving hierbij geen rol spelen. Wel een rol spelen de overwegingen zoals uiteengezet in de brief van de Minister van SZW aan de Tweede Kamer van 8 mei 1995 naar aanleiding van de motie Van Middelkoop¹. Deze brief – leden van de fractie van de PvdA vragen hiernaar – verwoordt de algemene beleidslijn voor de heroverweging van bestaande verdragsverplichtingen en de bekrachtiging van (toekomstige) verdragen. Hierbij staat voorop dat de betekenis van IAO-Verdragen niet alleen vanuit nationaal belang wordt gezien, maar dat bij een standpuntbepaling ten aanzien van bekrachtiging of opzegging vooral ook naar de mondiale betekenis van de verdragen wordt gekeken.

Als het gaat om de vraag of het opnieuw bekrachtigen van Verdrag nr. 118 (op onderdelen) opportuun is, speelt de overweging dat zodoende een bijdrage wordt geleverd aan de internationale rechtsorde naar het oordeel van het kabinet thans nauwelijks meer een rol. Immers, het gaat niet om een recent totstandgekomen IAO-Verdrag, door de bekrachtiging waarvan Nederland internationaal een signaal afgeeft over het grote belang van het nieuwe instrument. Deze signaalfunctie heeft Nederland destijds, in 1964, reeds vervuld bij de bekrachtiging van Verdrag nr. 118, toen Nederland tot de eerste bekrachtigende landen hoorde. De laatste bekrachtiging van Verdrag nr. 118 stamt uit 1994 (door de Filipijnen). Het valt dan ook niet te verwachten dat een Nederlandse bekrachtiging tot een nieuwe impuls voor meer bekrachtigingen zal leiden.

Met betrekking tot de voorgenomen opzegging van Verdrag nr. 118 vragen de leden van de fractie van GroenLinks in te gaan op het criterium of het opzeggen van een verdrag in juiste verhouding staat tot het grotere belang dat met dit verdrag wordt gediend. Voorts vragen zij in te gaan op het door de Raad van State geformuleerde criterium dat verdragen slechts onder bijzondere omstandigheden mogen worden opgezegd². Tot slot vragen de leden van de fractie van de PvdA hoe vaak in de afgelopen tien jaar een IAO-Verdrag door Nederland is opgezegd en of er concrete plannen bestaan om in de komende kabinetsperiode nog andere verdragen op te zeggen.

Zoals hiervoor uiteengezet verwoordt de brief van de Minister van SZW aan de Tweede Kamer van 8 mei 1995 de beleidslijn voor de bekrachtiging of opzegging van IAO-Verdragen. Bij opzegging van een IAO-Verdrag als gevolg van een herijking van bestaande nationale beleidsdoelstellingen wordt gezien of het opzeggen van een dergelijk verdrag in de juiste verhouding staat tot het grotere belang dat met het verdrag wordt gediend. Naar het oordeel van het kabinet is daarvan in het onderhavige geval sprake. Het grotere belang dat met het partij blijven bij Verdrag nr. 118 wordt gediend zou uitsluitend zijn gelegen in de internationale signaalfunctie. Zoals reeds aangegeven speelt dit naar de mening van het kabinet in relatie tot Verdrag nr. 118 nauwelijks (meer) een rol.

Bij de afweging inzake opzegging van een verdrag speelt tevens een rol in hoeverre Nederland hiermee zou afwijken van de praktijk in andere EU-lidstaten; het opzeggen van een verdrag waarbij een groot aantal andere EU-lidstaten partij is, zou een nadelige invloed op de beleidsconvergentie binnen de EU kunnen hebben. Van beleidsconvergentie is in het geval van Verdrag nr. 118 echter nauwelijks sprake: van de EU-landen heeft ongeveer de helft Verdrag nr. 118 niet bekrachtigd en van de andere helft is Nederland het enige land dat het verdrag voor alle takken van sociale zekerheid heeft bekrachtigd. Overigens, anders dan de leden van de CDA-fractie veronderstellen, is Nederland destijds niet belangrijk afgeweken van het standpunt van andere landen. In 1964 was immers nog

¹ Kamerstukken II 1994/95, 23 900 XV, nr. 44.

² Kamerstukken II 1996/97, 25 524 A, blz. 1.

sprake van een Europa «van de zes», en van deze zes hebben Duitsland, Frankrijk en Italië Verdrag nr. 118 (op onderdelen) bekrachtigd. Nederland ging hen daarin voor. Alleen België en Luxemburg zijn niet tot bekrachtiging overgegaan.

Met betrekking tot het door de leden van de fractie van GroenLinks genoemde criterium van de Raad van State dat verdragen slechts onder bijzondere omstandigheden mogen worden opgezegd, merkt het kabinet op dat dit criterium is geformuleerd in het advies over de voorgenomen opzegging van Deel VI van Europese Code inzake sociale zekerheid. Dit standpunt van de Raad van State moet dan ook worden gezien in de context van dat verdrag: een verdrag van de Raad van Europa dat minimumnormen geeft voor alle takken van sociale zekerheid, dat een hoge bekrachtigingsgraad kent onder de lidstaten van de Raad van Europa en dat een belangrijke normerende rol speelt bij de inrichting van de socialezekerheidsstelsels van vooral de nieuwe lidstaten van de Raad van Europa aan de oostelijke grens van de uitgebreide EU.

In de afgelopen tien jaar zijn door Nederland twee IAO-Verdragen opgezegd, te weten Verdrag nr. 45 (Verdrag betreffende de arbeid van vrouwen bij ondergrondse werken in alle soorten mijnen, 1945) en het hiervoor reeds genoemde Verdrag nr. 48. Het kabinet heeft de intentie tijdens deze kabinetsperiode Verdrag nr. 137 (Verdrag betreffende de havenarbeid, 1937) op te zeggen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. J. de Geus